

el "Col·loqui Internacional de Sociolingüística" de Montpeller per Xavier Lamuela

Els dies 3, 4 i 5 de desembre va tenir lloc als locals de la Universitat Paul Valéry de Montpeller un «Col·loqui Internacional de Sociolingüística» amb les situacions de diglòssia com a tema rector. El col·loqui s'hi desenvolupà entorn de tres sessions matinals, dedicades a la crioll de base francesa, a l'occità i al català, i de tres de postmeridianes dedicades a la discussió de problemes teòrics: en principi, el concepte de diglòssia, els mètodes d'enquesta i els mètodes d'anàlisi. Allò que podríem anomenar l'àmbit cultural —caldria trobar un terme per referir-se a aquest concepte— del col·loqui era francès: els participants eren o bé estudiosos francesos o bé estrangers dedicats a treballar sobre les llengües que havien de ser objecte dels debats, pràcticament totes en contacte conflictiu amb el francès. En aquest context, ja es veu que la par-

ticipació catalana representava una excepció parcial però remarcable.

Si calgués buscar un exemple paradigmàtic de com és necessari l'acostament sociolingüístic per a entendre el funcionament i l'evolució de les llengües, aquest exemple, ens el forniria el crioll. A grans trets, un crioll es pot definir com el resultat de la sobreevolució d'una llengua que comença essent el vehicle comunicatiu d'una societat heterogènia i acaba constituint-se la llengua materna dels membres d'aquesta comunitat. Com que és habitual que la llengua originària resti en ús en la comunitat com a llengua de prestigi i de dominació, es genera una situació de diglòssia —la ponència de L.-F. Prudent contestava l'ús del terme en aquesta accepció— que es caracteritza per la gradació de registres que van de la utilització del crioll

«pur» a la de la llengua dominant sense rastres de crioll. En aquesta situació peculiar, es plantegen d'una manera excepcionalment interessant els problemes de codificació i de planificació lingüística —ponències d'A. Armand i D. Baggioni i d'A. Valdman.

La sessió dedicada a l'occità va ser interessant sobretot per la discussió de qüestions de sociologia del llenguatge tals com la representació que la gent es fan del medi lingüístic en què es mouen —F. Gardès-Madray i P. Gardy i també R. Lafont.

La presentació de la problemàtica catalana va tenir la virtut d'oferir una panoràmica coherent i prou completa del cas català. Segons el meu parer, va tenir un interès especial la ponència d'I. Marí, que va tractar la problemàtica actual de la fixació d'una varietat estàndard del català. És de destacar el fet que recordés l'observació de Fabra, sovint mal compresa, segons la qual el treball paral·lel i amb criteris anàlegs sobre els diversos dialectes no pot sinó tendir a la convergència dels resultats. Segons això, el ponent va defensar l'establiment de parastàndards regionals i l'acceptació de diverses normes regionals d'elocució. Un aspecte de la ponència que em desvetlla fortes reserves és la pretensió de prescriure la utilització dels diversos registres socials de la llengua com si aquesta utilització, més enllà dels registres formals, no fos mer objecte de descripció sociolingüística. Encara en el terreny de les objeccions, hi vaig trobar a faltar alguna consideració programàtica sobre el cultiu de la llengua —*Sprachpflege*— entès com la pràctica de la llengua en tant que fornidora de nous recursos lèxics i estilístics, allò que Fabra en el seu context històric consi-

derava la tasca primordial dels escriptors.

Les sessions de la tarda eren debats oberts engegats amb la presentació d'una sèrie de comunicacions. L'organització del col·loqui va proporcionar als congressistes un volum amb els textos; així obviava a l'inconvenient que representava el fet que els participants tinguessin molt poc temps per a presentar els seus treballs. Els debats, en què va ser tema recurrent la dificultat de definir el terme diglòssia i la discussió de l'oportunitat del seu ús, van resultar poc clarificadors. De tot plegat, destacaré la menció de dos fenòmens, implicats d'altra banda, que compliquen la visió tradicional de la diglòssia com a terme que es refereix a la presència de dos sistemes lingüístics que cobreixen funcions socials diferents, i valorades diversament, en una comunitat donada. Un d'aquest fenòmens es dona —recordem el cas del crioll— quan les produccions lingüístiques responen a un *continuum* de registres socials que es disposen entre extrems atribuïbles a un sistema o a l'altre. L'altre fenomen, anomenat *commutació* —*code switching, commutazione*—, consisteix en la utilització alternada dels dos sistemes en una mateixa producció lingüística; penseu en coses com ara: «*Le dije: una altra vegada no hagas una bestiesa así.*»

Per donar una impressió global del col·loqui, podria corroborar que fou un bon exponent de la riquesa de plantejaments que presenta la Sociolingüística actual, però també de les seves contradiccions, entre les quals la forta tendència a perdre de vista la descripció lingüística i a embrancar-se en discussions metateòriques en què no resulta fàcil d'adoptar uns punts de referència operatius.

CAPDEVILA
JOIERS i ARGENTERS
A LA CIUTAT DE BARCELONA